MAATALOUS

Vanhat miehet ovat tienneet, missä on pellon reuna. Kaikki kivenkolot on jo raivattu pelloksi. **MAIDONTUOTTAJA OSMO KAUPPINEN, KANNONKOSKI**

Liettuan villisioilla afrikkalaista sikaruttoa

Liettuassa villisikoja tappanut tauti on osoittautunut pelätyksi afrikkalaiseksi sikarutoksi. Tauti lähestyy Suomea nyt myös etelästä.

Liettuan eläinlääkintöpäällikkö **Jonas Milius** on vahvistanut, että kahdesta villisiasta on löydetty afrikkalaista sikaruttoa, Eläintautien torjuntayhdistys ETT:n asiantuntijaeläinlääkäri **Hannele Nauholz** kertoo.

Maailman eläintautijärjestö OIE ei ole vielä vahvistanut tapausta.

Liettuassa on annettu ohjeita tuotantosikaloiden tautisuojauksen tehostamiseksi. Myös tautitutkimuksia on lisätty.

Liettualaiset metsästäjät ovat kertoneet löytäneensä tavallista enemmän kuolleita villisikoja jo viime kesästä lähtien. Liettuan eläinlääkintöviranomaiset ovat kuitenkin tähän saakka kertoneet, etteivät laboratoriotutkimukset ole antaneet tietoa kuolleisuuden aiheuttajasta.

Afrikkalainen sikarutto on yksi sikatalouden vakavimpia uhkia. Tauti voi tulla Suomeen villisikojen tai esimerkiksi kuumentamattomien lihatuotteiden mukana.

Riskin aiheuttavat esimerkiksi ulkomaiset sikalatyöntekijät. Heille pitäisi tähdentää 48 tunnin sääntöä ennen sikalaan menoa ulkomailta palattaessa, omien eväiden tuontikieltoa sekä sitä, ettei Suomessa saa syöttää ruokajätteitä sioille.

Jos tauti pääsee sikalaan, se aiheuttaa valtavat tappiot sekä tilalle että koko elinkeinolle.

Tauti leviää erittäin herkästi. Virus myös säilyy eläimen ulkopuolella pitkään. Taudin saneeraaminen sikalasta on vaikeaa ja hidasta.

SATU LEHTONEN

SIKARUTTO

Helposti leviävä virustauti

Afrikkalainen sikarutto on helposti leviävä virustauti, jonka oireet muistuttavat akuuttia klassista sikaruttoa: ensioireena on yleensä korkea kuume, apatia, ruokahaluttomuus, nopea ja vaikeutunut hengitys, silmä- ja sierainvuoto sekä ihonalaista turvotusta tai verenpurkaumia erityisesti kehon ääreisosissa ja korvissa.

Tauti tarttuu yleensä hengitysteiden ja suun kautta. Virusta voivat levittää tartunnan saaneet siat, saastunut rehu tai muu saastunut aines, esimerkiksi elintarvikkeeksi tarkoitettu liha.

Tauti ei tartu ihmiseen.

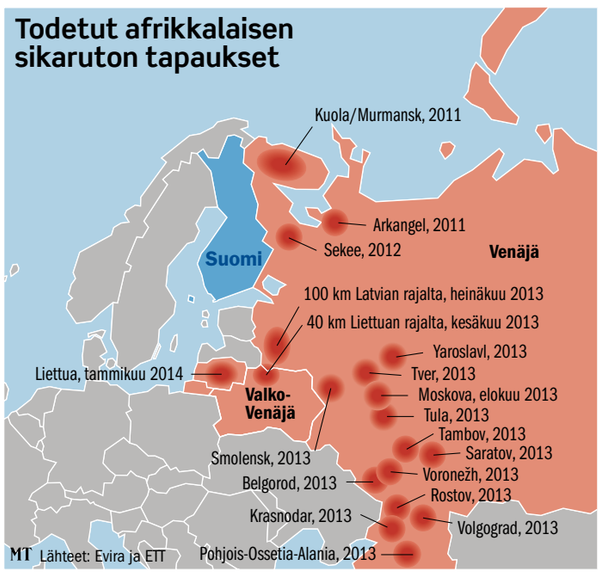

Tauti voi tulla Suomeen villisikojen tai esimerkiksi kuumentamattomien lihatuotteiden mukana.

”Kymmenen vuoden päästäkin pärjää 35 lypsylehmän karjalla”

KANNONKOSKI (MT)
Kymmenen vuoden päästäkin viljelijäperhe pärjää 35 lehmän lypsykarjalla, Pro Agria Etelä-Suomen talousasiantuntija **Jarmo Keskinen** ennusti viime viikolla Kannonkosken piennavettaseminaarissa.

Keskinen on tehnyt talousselvityksiä 20 vuotta. Hän on käynyt läpi noin 300 maitotilaa A- ja B-alueilla.

Keskisen mukaan monet viljelijät pärjäävät jopa noin 20 lehmän karjalla kohtuullisen hyvin.

Navetan korjaus tai laajennus on usein järkevää tehdä pienin askelin.

Ison uuden navetan tekijälle jää paljon velkaa hoidettavaksi. Samalla kasvavat riskit. Peltoakin pitäisi saada lisää, mieluummin heti.

Velan lyhennykset ja korot vievät keskimäärin viidenneksen liikevaihdosta, Keskinen muistutti.

Velkoja olisi hyvä lyhentää vuosittain saman verran kuin on poistoja.

Verotettava tulo on nyrkkisäännön mukaan noin 30 prosenttia liikevaihdosta.

35 lehmän lypsykarjasta pitäisi jäädä yksityiskäyttöön 30 000 euroa vuodessa.

Tähän päästään, jos juoksevat kulut ovat 55–60 prosenttia liikevaihdosta, velkaa on liikevaihdon verran ja karjan keskituotos on 9 000 litraa.

Uusi lehmäpaikka yli 10 000 euroa

Uuden navetan kustannusarviot voivat olla mitä tahansa, mutta Keskinen ei ole tavannut yhtään viljelijää, joka olisi rakentanut navetan alle 10 000 eurolla per lehmäpaikka.

Pahimmillaan arvonlisäveroton hinta voi lähennellä 20 000 euroa lehmäpaikkaa kohti, kun mukaan lasketaan maidontuotannon vaatimien tilojen lisäksi nuorkarjatilat, umpilehmätilat, lantala, säilörehuvarasto, pihatiet ja tontin tasaus.

Hinnat Keskinen on poiminut vuosina 2011–13 rakennetun 23 uuden navetan jälkilaskennasta.

Peruskorjaus ja laajennus seinien sisällä on huomattavasti halvempaa, noin 3 000 euroa lehmäpaikkaa kohti, Keskinen sanoi.

Lypsykarjan tuoton laskennassa Keskinen käyttää ainakin kahta maidon hintaa, nykyistä parasta saatavaa ja halvinta mahdollista kriisihintaa.

Virallisissa laskelmissa maitolitran hinta on 43 senttiä. Riskiversiossa Keskinen käyttää hintana 32 senttiä litralta.

Keskisen omien asiakkaiden saama hinta oli viime vuonna jälkitileineen 48 senttiä. ”Paras EU-aikana.”

Keskinen korosti, että navetan koko on sovitettava kunkin tilan resursseihin. Lypsylehmää kohti tarvitaan hehtaari peltoa.

Suuruuden ekonomia ei suomalaisilla maitotiloilla yleensä toteudu.

Tietyn eläinmäärän yli mentäessä tarvitaan useampi viljelijäperhe tai vierasta työvoimaa. Tällöin saadaan lisää vapaa-aikaa, mutta vierastyöläisen kuluihin menee noin 20 lehmän tuotto.

Piennavettaseminaarin järjesti kehittämisyhtiö Witas Oy:n hallinnoima kolmevuotinen Voimakas-hanke.

REIJO VESTERINEN

Voit kommentoida juttua Maaseudun Tulevaisuuden verkkolehdessä osoitteessa *www.maaseuduntulevaisuus.fi*

”22 lehmällä ei rikastu, mutta ei köyhdykään”

KANNONKOSKI (MT)
”Tällä lehmämäärällä ei rikastu, mutta ei köyhdykään”, kannonkoskelainen maidontuottaja **Osmo Kauppinen** sanoo.

Kauppisten pihattonavetassa on 22 lypsylehmää.

Tilan navetta otettiin käyttöön syksyllä 1993. Sukupolvenvaihdos oli tehty kolme vuotta aiemmin.

”Silloin peltoala sääti navetan koon. Olisimme halunneet 28–30 lehmän navetan”, isäntä muistelee.

Valion **Olavi Koskimäen** suunnittelemaan navettaan tehtiin ”piilopaikkoja”, jotka myöhemmin muutettiin eläinpaikoiksi.

Rakentaminen hoitui tilan oman väen voimin, isännän ammattikirvesmiesveli oli palkattuna kolme viikkoa.

Monta vuotta navetta oli vajaakäytössä liian pienen maitokiintiön takia. Riittävän kiintiön Kauppiset saivat vasta neljännellä hakukerralla.

Maitokiintiö yli kolminkertaistunut

Sukupolvenvaihdoksen aikaan maitokiintiö oli hieman yli 50 000 litraa. Nyt se on 177 000 litraa.

Navetta on lähes alkuperäisessä 21 vuoden takaisessa kunnossa.

Juomakuppilinjastot ja valaistus on uusittu.

”Tähän mennessä navetassa on syntynyt liki 500 vasikkaa”, Kauppiset laskevat.

Alkuaikoina taloon ostettiin lehmävasikoita. Niistä yksikään ei tuottanut jälkeläisiä. Nykyiset lehmät ovat poikineet keskimäärin 3,4 kertaa.

Kahdeksan kertaa poikinut Suhina on talon vanhin lehmä. Se on lypsänyt jo yli 80 000 maitolitraa.

”4H-ketjuvasikka Amoristakin on kasvanut hyvä lehmä”, emäntä sanoo.

Sonnivasikat hakee suoraan tilalta **Olli Mattila**, naapurikylän lihakarjankasvattaja.

Emäntä Tuovi Kauppinen lypsää lehmät lypsyasemalla.

Suurnavetassa on suuret riskit

Osmo Kauppisen mielestä suuressa navetassa on suuret riskit. Niistä pahimmaksi hän luokittaa eläintaudit.

”Aikaa jää muuhunkin, kun navetta ei ole liian suuri”, Kauppinen sanoo. Menoja miehellä on ollut pahimmillaan sen verran, ettei viikossa ollut yhtään vapaata iltaa. Lypsy jäi **Tuovi**emännän harteille.

Isäntä on vähentänyt luottamustoimia, mutta on vielä ainakin tuottajayhdistyksen, paikallispankin, 4H:n ja koskikalastustoimikunnan hallinnossa. Metsästysseurassa hän on majaisäntä.

Tilan töissä auttaa vanhin poika **Touko**. Hän urakoi myös kylillä puunajossa, rehunteossa ja muissa peltotöissä.

Toukon tavoin talon kaksi muutakin nuorta on hankkinut maatalousalan koulutuksen. Kuopuksen pitää piakkoin päättää, mille alalle suuntautuu.

Kaikki kivenkolot jo tehty pelloksi

Kun EU-aika läheni, piti saada lisää peltoa, yksi hehtaari uupui. Kauppiset onnistuivat vuokraamaan kolme hehtaaria.

Nyt peltoa on vuokramaineen 47 hehtaaria.

”Vanhat miehet ovat tienneet, missä on pellon reuna. Kaikki kivenkolot on jo raivattu pelloksi”, Osmo Kauppinen sanoo.

Omille maille ei lisäpeltoa enää kohtuuponnistuksin synny, kaikki mutkat on oiottu.

Kesällä navetta on tyhjä lypsyaikoja lukuunottamatta. Hiehot putsaavat koskenrantapusikot, lypsylehmät ovat lähilaitumella.

Menneen syksyn sateissa lehmien ulkoiluttaminen oli vaikeaa, tarha oli jatkuvasti märkä ja kurainen. Vain kovimmilla pakkasilla lehmiä ei ulkoiluteta.

Eläinten hyvinvointitukea tila ei saa, navetassa pitäisi olla toinen hoitokarsina.

REIJO VESTERINEN

”Kun navetta ei ole liian iso, jää aikaa muuhunkin”, Osmo Kauppinen sanoo.

22 lehmän maito on elättänyt Kauppisen perheen jo yli 20 vuotta.

SAMI KARPPINEN

Tuovi ja Osmo Kauppisen Koivuportaan tila tuottaa laatumaitoa Kannonkosken Hilmonkoskella. 22 lehmän navetta valmistui vuonna 1993. Tilan peltoala ei sallinut suuremman rakentamista.

Peitattuja siemeniä saa käyttää

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto Tukes on perjantaina varmistanut päätöksen neonikotinoideilla peitatun rypsin- ja rapsin siementen käytön sallimisesta tänä keväänä.

Poikkeusluvat koskevat jo peitattujen siemenien käyttöä. Uusien siemenien peittaukseen Tukes ei anna lupaa.

Päätös sallii Cruiser-, Elado- ja Modesto-valmisteilla peitatun rypsin- ja rapsinsiemenen myynnin, markkinoinnin ja käytön 3.3.–30.6. väliseksi ajaksi.

Viime viikolla päätöksen kerrottiin olevan valmisteilla. Tukes teki virallisen päätökseen kuultuaan asiassa hakemuksen jättänyttä MTK:ta ja päätökseen lisättiin myös Modesto-valmisteella peitattujen rypsin- ja rapsinsiemenen käyttö.

Poikkeusluvat myönnetään vakavien kirppatuhojen ehkäisemiseksi.

Yksi peruste poikkeusluville on Maa- ja elintarviketalouden tutkimuskeskuksen ja Elintarviketurvallisuusvirasto Eviran alustavat tutkimustulokset, joiden mukaan neonikotinoidit eivät peittauskäytössä aiheuttaisi Suomessa vaaraa mehiläisille.

Euroopan komissio kielsi neonikotinoideja sisältävien peittausaineiden käytön mehiläisiä houkuttelevilla kasveilla viime keväänä, koska tehoaineen epäiltiin aiheuttavan mehiläiskuolemia. Viljelykasveista muun muassa rypsi ja rapsi katsotaan mehiläisiä houkutteleviksi.

Tukesin päätökset mahdollistavat jo ennen komission kieltoa peitattujen siementen käytön, mutta eivät salli uusien siemenien peittausta.

TUURE KIVIRANTA

MAATALOUDESTA LYHYESTI

Luomumaidossa havaittiin tutkimuksessa enemmän omega-3-rasvahappoja kuin tavanomaisesti tuotetussa.

Luomumaito terveellistä

Plos one -lehdessä julkaistu amerikkalaistutkimus vertasi tavanomaisen ja luomutuotetun maidon rasvahappokoostumusta. Näytteitä kerättiin 18 kuukauden aikana lähes 400. Luomumaito sisälsi 62 prosenttia enemmän tarpeellisia omega-3-rasvahappoja kuin tavanomaisesti tuotettu. Korkeampi pitoisuus on seurausta lehmien laiduntamisesta ja karkearehun suuresta osuudesta ruokinnassa.

Omega-3-rasvahapot on yhdistetty useassa tutkimuksessa parempaan sydänterveyteen.

Lennokkeja pelloille

Sodankäynnissä yleistyneistä miehittämättömistä lennokeista odotetaan seuraavaa teknistä innovaatiota maatalouteen. Yhdysvalloissa monet yritykset satsaavat isoja rahoja tuotekehitykseen.

Lennokit voidaan varustaa esimerkiksi kameralla ja erilaisilla antureilla, joiden avulla viljelijä saa ajantasaista tietoa viljelyksiensä tilanteesta.

Kehitystä ja kaupallistumista jarruttaa etenkin epäselvä lainsäädäntö koskien miehittämättömiä lennokkeja.

Metaaniräjähdys navetassa

Saksan Rasdorfissa 90 lehmää tuotti niin paljon metaanikaasua, että se aiheutti räjähdyksen. Navetan katto vaurioitui onnettomuudessa.

Poliisin mukaan staattinen sähkö sai kaasun räjähtämään, synnyttäen samalla liekkejä. Onnettomuudessa vahingoittui myös yksi lehmä, joka on saanut hoitoa palovammoihinsa.